

In memoriam
Румен Шивачев

Съставител-редактор
Емил Димитров

(29.05.1958 – 15.09.2022)

ПАМЕТ И ДЪЛГ

Предлагаме на вниманието на научната общност блок материали, подготвени в памет на литературоведа доц. д-р Румен Шивачев (1958–2022). Чрез него ние, колегите на учения от Института за литература на БАН, бихме искали не само да засвидетелстваме своето отношение към преждевременно напусналия ни колега, но и да отдадем дължимото към неговото научно творчество, като синтетично го представим пред научната и културна общественост.

Статията на Е. Димитров „В памет на Румен Шивачев“ има обзорен характер, но нейният акцент е предимно върху заниманията и приносите на учения в областта на литературното изворознание, най-вече в изучаване на писменото наследство на д-р Кр. Кръстев. Пространната рецензия на Пл. Антов, посветена на последната книга на Р. Шивачев – „Ракурси към ранната модерност: психологизъм и символизъм“ – значително надраства рамките на жанра, поставяйки проблеми от теория на литературата. Несъмнен принос на настоящия мемориален раздел е публикуването (с незначителни редакционни намеси) на инаугурационна лекция на Румен Шивачев „Символът в литературата – между изкуството и науката“, изнесена на 18 август 2022 г. в Института за литература след хабилитацията на учения – само няколко седмици преди неочакваната му кончина: така тя придоби характера на предсмъртно слово, на завет. Завършващата раздела „Избрана библиография“ на Р. Шивачев (изготвена от А. Германова) е кратък летопис на диренията и постиженията на учения през годините. Несъмнено, публикуваните в раздела материали, представящи максимално синтезирано и пълно делото на Р. Шивачев, ще бъдат полезни на научната общност.

Едва ли трябва специално да се обяснява смисълът на подобни мемориални жестове. Ако се абстрахираме обаче от неизбежния им лично-колегиален характер, тук иде реч за нещо важно и надлично, а именно – за колективната същност на познанието и науката, чиито динамика и развитие се дължи на сложното съотношение между многобройни лични стремежи, постижения и заблуди; съперничеството и сътрудничеството между различни научни кръгове, направления и школи; контроверзата и приемствеността между различни поколения; националните партикуларности и наднационалния универсализъм.

И тъкмо тази същност на науката диктува императива за памет, удържаща приемствеността и незримото единство между учените, техните индивидуални воли и постижения. Накратко, *паметта е научен дълг*.

Оттук произтичат императивите за „нормализация“ и подреждане

на паметта: самата научна общност е тази, която трябва да се погрижи за нея, тя не може да бъде оставена на инерцията, на „устното предание“ или (както най-често става това у нас) на най-близкия семейно-приятелски кръг. Паметта се поддържа и възстановява чрез оставянето на *писмени следи* – най-сигурната мнемотехника. Помним онова, за което може да се говори, което е споделимо; онова, което в края на краищата е проверимо чрез съотнасянето му с надеждни писмени извори.

А императивът за обективна научна преценка и справедливост би трябвало да се разбира от само себе си; те обаче трябва да бъдат въздавани *навреме*.

Надяваме се, че с настоящия раздел ще поставим началото на една позитивна традиция за своевременна оценка и отдаване на дължимото към паметта на учени, които вече говорят чрез нас и нашата памет.

Те, разбира се, сами са си извоювали своето място в науката.

Единственото, което се иска от нас, е да го признаем и да изпълним своя научен и човешки дълг.

Дългът за памет.

Е. Димитров